

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Apáca-utca 3. sz.

A lap szellemi részére vonatkozó közleményeket a szerkesztőség címére kérjük beküldetni.

Egy hasábos petítor 5 kr. Hirdetés-bélyeg 30 kr.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézhetők.

LAPTULAJDONOS:

A SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DR. PERSZ ADOLF.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 6 frt — kr.

Félévre . . . 3 > — >

Negyedévre . . . 1 > 50 >

Egy hónapra — > 60 >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Félévre . . . 4 > — >

Negyedévre . . . 2 frt — kr.

Egy hónapra — > 80 >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Félévre . . . 5 > — >

Negyedévre . . . 2 > 50 >

Egy hónapra 1 > — >

Egyes szám ára 4 kr.

Béke vagy harcz?

(ss.) A válság küszöbön álló megoldása sok mindenben változtathat a helyzeten. Vissza is adhatja a katolikusok nyugalmát, de nagyobb harczokat is idézhet elő.

A béke vagy a harcz teljesen az új helyzet urának, a leendő miniszterelnök kezében van.

Azon elvi szempontokról óhajtunk szólni, a melyek a békét helyre állíthatnák.

Mindenek előtt ki kell jelentenünk, hogy előttünk a leendő miniszterelnök személye nem jön tekintetbe. — Előttünk elvi szempontok lebegnek.

Mi nem kicsinyes dolgokkal hozakodunk elő, de nagyképüsködni sem akarunk.

Nekünk, katolikusoknak vannak kívánalmaink, melyeket, bárki legyen is az új miniszterelnök — respektálnia kell.

Hála a megboldogult kormány egyházpolitikájának, Magyarországon is fölébredt végre a katolikus öntudat. Mert sajnos bár, de be kell vallanunk, hogy Magyarországon eddig nem volt katolikus öntudat. De végre fölébredtünk, s most a legjobb uton vagyunk, hogy teljes öntudatra keljünk.

Ez öntudat a jövőre döntő befolyással lesz az ország sorsára s hisszük, hogy erről már tájékozva vannak a politika intézői is. Ha még nincsenek, úgy nem kerül sok fáradságba arról tájékozást szerezniök.

A katolikusok eddigi mozgalmából láthatja a leendő miniszterelnök, hogy kívánalmaink nem tulzottak. Nem vágyunk arra, hogy az országban praedominans szerepet vigyünk, mint azt számunk után követelhetnök. Megelégszünk azzal, ha évszázados jogainkat és vallásunkat tisztelben tartják.

És itt sok minden van amit szemére lehet vetni az eddigi kormányoknak. De most nem akarunk rekriminációkkal előhozakodni.

Az új miniszterelnök szakítson a régi rendszerrel, ne akarja a felekezeteket ellenünk felbujtani, ne részesítsen egyetlen felekezetet se különös szeretetében, de ne is törekedjék elnyomni: hagyja mindeniket szabadon fejlődni, míg a törvényes uton haladnak: legyen az állam felekezet nélküli legalább, — hogy ne toljuk magunkat előtérbe — ne tegyen se pro, se kontra: s akkor meglesz az ország vallási békéje minden törvény nélkül s az egyházpolitikai villongások meg fognak szünni.

Mert ne feledje a leendő miniszterelnök ur, hogy a katolikusok már akkor is lemondást gyakorolnak, mikor azt kéri az államtól, hogy legalább minden felekezettel szemben elég türelmes legyen.

Természetesen, hogy a béke helyre álljon ahhoz arra volna szükség, hogy mindabból a mi eddig az egyházpolitika dolgában történt egy vonással tabula rázát csináljanak, vagy legalább a revízióba belenyugodjanak.

De lehet-e ezt a mai viszonyok közt remélnünk?

A jelek szerint aligha!

Tehát a béke helyett harcz, elkeseredett, igazaink és szent jogaink érdekében vivandó harcz lesz.

Erős meggyőződésünk, hogy e harczból a katolikusok fognak győztesként kikerülni, mert mellettük van a jog és igazság!

A politikai helyzet.

Lapunk tegnapi számában saját tudósítónk távirata alapján közöltük: hogy azon esetben, ha Széll nem tudna semmire menni, a király Bánffy bízta meg a kabinet alakításával.

Tegnap délután kaptuk a következő folytatolagos távirati hirt:

„A király 11 órakor báró Bánffy Dezsőt megbízta a kabinetalakítással, a ki elfogadta a megbízást s kilátásba helyezte, hogy holnap estig a miniszterium liz-

táját beterjeszti. Bánffy Dezső egyenesen Wekerléhez sietett, a ki éppen ülésen volt, a két államférfiu visszavonulva 10 perczig tanácskozott. Az új miniszterium hétfőn mutatkozik be az országgyűlés mindkét házában.»

A mennyiben ez a hír lapunkban tegnap reggel már ugyszólván előre volt jelezve, fölöslegesnek tartottuk külön kiadásban közölni.

Különböen korábban is láttunk már ilyest, mert hiszen Khuen-Héderváry kabinetalakítása, egy két napig olyan bizonyos volt, mint a milyen Bánffyé bizonyos — lehet!

Az erdélyi katolikus státus a királyhoz.

Lapunkban említettük, hogy az erdélyi kath. státus feliratot intézett a királyhoz arra nézve, hogy az egyházpolitikai törvények mindaddig életbe ne léptessenek, míg a katolikusoknak autonomia nem adatik.

A felirat így hangzik:

Felséges urunk, királyunk!

A magyar katolikusok megszokták felségedben látni és tisztelni egyházuk felkent oltalmazóját és igaz apostolát. Ezen érzelmektől áthatva, járul az erdélyi róm. kath. státus a trón zsámolyához, esedezik oltalomért és szent-egyházunk szorongattatása közepette. Eltépni lehet az egyház és állam közötti nyolczszázados viszonyt, azonban bizalmunkat és ragaszkodásunkat Szent-István koronájának hordozója iránt megesőkenteni nem bírja ugy az erőszak, mint az idő.

Az egyház és állam, a míg bajtársként szövetségben egyesülten harcolnának a trón és oltár ellenségeivel, saját hatáskörükön belül egymásnak jogokat engedtek és egymástól jogokat kaptak. Az országgyűlés által elfogadott törvényjavaslatok az állam által az egyháznak adott jogokat, a nélkül kobozzák el, hogy az egyház által átengedett jogokat és befolyásokat visszaszámazzatnák. Az egyháznak és államnak elválasztása nem lehet egyoldalú és csupán az egyházat megrövidítő, hanem kétoldalúnak kell lennie, hogy az egyház is kapja vissza rendelkezési jogát javadalmai, vagyona és iskolái felett. Mikor a többi felekezetek mind önkormányzattal bírnak már, e magyar r. kath. egyház nem maradhat az állam minisztereinek politikai hatalma alatt, hanem felséged apostoli vezetése alatt önrendelkezése jogával kell élnie.

Az erdélyi római katolikus státus hosszú szenvedések árán vívta ki autonómiáját és szabadságát, ma egyedül képviseli jogánál és felséged ősei kegyénél fogva alkotmány szerűen a magyar katolikusokat és ezért siet könyörgésével a felséged színe elé, hogy felséged kegyelme szabja rövidre a katolikus egyház zaklatásának időszakát és ne járuljon addig a polgári házasságról, az állami anyakönyvvezetés-

ről, a gyermekek vallásáról szóló törvényjavaslatoknak szentesítéséhez, avagy életbeléptetéséhez, a míg a római katolikus egyház hazánkban a pártok kormányától függetlenül felséged apostoli és legfőbb kegyuri hatalma alatt azon jogokat tartalmazó szabadsággal, mint a protestáns egyházak, autonom önkormányzatot nem nyert.

Ismételve borulunk a trón lépcsőire, hogy császári és királyi felséged római kath. testvéreink érdekében emelt esdeklésünket és szívből fakadó hódolatunkat elfogadni kegyeskedjék,

maradván felségednek

Kolozsvárti, az erdélyi róm. kath. státus gyűlésének 1894. október 25-iki ülésének határozatából

alázatos szolgálói

Tódor József s. k., Lőnhart Ferenc s. k.,
az erdélyi r. kath. státus jegyzője, püspök, az erdélyi r. kath. státus elnöke.

A Times a néppártról. A londoni Times, melynek egy idő óta igen szoros összeköttetése vannak a magyar liberális párttal és úgy látszik a rendelkezési alappal is, egyik legutóbbi számában a néppárttal is foglalkozik és erre vonatkozólag azt írja (vagy iratja magának Budapestről), hogy ez a párt »azt a szerepet fogja játszani Magyarországon, melyet az antiszemita töredék játszik Ausztriában. Mert — ugymond — mindkettőt a politikusok egy és ugyanaz az osztálya patronizálja, nevezetesen a klerikális reakció.« A londoni világlapot igen rosszul informálták Budapestről. A néppárt katolikus politikát fog ugyan csinálni, de antiszemita politikát nem. A »katolikus« és »antiszemita« fogalmak lényegesen és már abban is különböznek egymástól, hogy az antiszemita nem köti magát semminemű valláshoz és épen olyan internacionális és interkonfessionális jellegű, mint a modern liberalizmus és az anarchizmus. Így pl. a német antiszemita lelke és vezére Stöcker, a ki tudvalevőleg buzgó protestáns, Ausztriában pedig épen a napokban történt, hogy a bécsi egyetem jelenlegi rektora Müller kath. theologiai tanár a leghatározottabban elítélte a Lueger és Schneider-féle antiszemitizmust. Ennyit akartunk megjegyezni nem ugyan a »Times«, hanem azon budapesti urak számára, kik oly könnyelmű és roszakaratu vádakot szórnak a magyar nép katolikus pártja ellen.

Vallási mozgalmak Angliában.

Míg a sárospataki »Őrálló« cz. protestáns lap legújabb száma a milleniumra a hazai két protestáns felekezetnek: a helvét és ágostai vallásuaknak egyházi egyesülése mellett kezd agitálni, — igen érdekes cikket közöl a Bud. Hirlap legújabb száma Anglia vallási mozgalmairól, melyek viszont az anglikán egyház és az ottani szekták kebelében rég idő óta folyó forrongások irányát, illetőleg ott a kath. egyház terjedését tüntetik fel.

A közérdekű cikket egész terjedelmében im itt közöljük.

Európa egyetlen más országában sem találunk napjainkban oly sajátságos erjedést és hullámozást a vallási téren, minőt Angolországban a hivatalos anglikán és a katolikus egyház belétele felmutat.

A katolikus egyház fejlődése és fölvirágzása az utolsó 50 év alatt valóban bámulatos. Ez az egyház, mely csak 1821-ben nyerte el az állami elismerést és emancipációt s melynek hierarkiáját IX. Pius 1850. szeptember 29-kén kelt bullájával szervezte, 50 év alatt oly hódítást tett az angol társadalom minden rétegében, melyhez hasonlót az újabb korban alig találunk. Míg pl. 1840-ben csak 610,000 katolikus volt Angliában 551 pappal és 457 templommal; ma az 1893-ban Londonban megjelent Catholic Directory szerint a 2 milliót jóval felülmúló katolikusokat 1 érsek és 14 püspök kormányozza; 2588 pap 1387 templomban vezeti a katolikusok lelki ügyeit. Ugyancsak 1840-ben 19 kolostor volt, ma 195 férfi és 400 női kolostor van Angliában, melyek neveléssel, tanítással és humanisztikus jó eslekedetek gyakorlásával foglalkoznak.

Ezek a számok mindennél hangosabban beszélnek. De honnét van e rohamos fejlődés? Az ired tömeges bevándorlásából ez még nem magyarázható meg. Ide egy más körülmény is járul. Az a hullámozás, erjedés az anglikán egyházban, mely a 40-es évek elején az oxfordi mozgalommal vette kezdetét s mely a tömeges megtéréseknek lett a forrása. Sehoh Európában nem oly gyakoriak a megtérések mint 50 év óta Angliában. Orby Shipley, ki szintén konvertita, 1882-ben statisztikai adatok alapján mutatta ki, hogy az áttérések száma csak az utolsó 16 év alatt meghaladta a 37 ezeret. S ezek a konverziók az angol társadalom minden

rétégre kiterjednek. Az áttértek közül 7 a Privy Council tagja, 33 a lordok házának, 82 az alsóház tagja. A hadseregből 145-en tértek át (1 tábornok, 6 ezredes, 7 admirális.) A nemes osztályból 1000-nél többen konvertáltak, 250 ügyvéd és bíró, 48 orvos, 12 miniszteri hivatalnok tért át ez időszakban. Walter Scottnak egész családja, Byron lordnak egy unokahuga, Owen-nek, az angol bibliatársaság alapítójának leánya is a konvertiták közé tartoznak. Sőt alig van anglikán nemes, püspök, előkelő pap, a kinek rokonságában konvertita ne volna.

De legnevezetesebb az a körülmény, hogy az anglikán egyház papjai is nagy számmal lépnek át a katolikus egyházba. Newton (1845) és Manning (1851) számos követőkre találtak. Pedig ez nem kis áldozat, ott hagyni a gazdag anglikán beneficiumokat! S mégis Vaughan bíbornok adatai szerint 50 év alatt 500 anglikán pap lépett a katolikus egyházba. Legnagyobb részüknek, minthogy már házasságban voltak, új életpályát kellett kezdeniök.

Míg Európa többi államaiban az áttérések csak sporadikus jelenségek: Angolországban a konverzió folytonosan állandó, sőt növekvő mértékűt ölt. Az évi konverziók újabb időben 700—1000 közt ingadoznak csak a műveltebb osztályokból!

Míg így a katolikus egyház folyton erősödik, az anglikán egyház belételeiben óriási gazdagsága és állami privilégiumai mellett is bizonyos bomlasztó jelenségek mutatkoznak. A szektáriusok száma folyton növekszik, a kik híveiket ugyszólván kivétel nélkül az anglikán egyházból nyerik. Magában az anglikán egyházban az oxfordi mozgalom óta rendkívül szétágazók a vallási irányzatok, de folyton nagyobb tért hódít a római egyház belételeinek és szertartásainak utánzása. Ma már az anglikán egyház konstitúciójának harminczkilenc fejezetével a legtöbben nem sokat törődnek. Papok és laikusok utánozzák a katolikus szertartásokat, egymásután fogadják el gyakorlatilag a kath. dogmákat a gyónásról, a szent miséről, az oltári szentségről, a tisztító tüzről, a Mária és szentek tiszteletéről. Az anglikánusoknak is vannak már szerzeteseik, apácáik; a bőjt, olvasó, tömjén s egyéb katolikus dolgok nem ismeretlenek már náluk. Papjaik közt a régi egyház, főleg a patrisztika és régi liturgia tanulmányozása mind szélesebb körben terjed, sőt a legújabb időben már a celibátusnak is akadnak pártolói.

E jelenségek mellett nem lehet csodálni, hogy az unió eszméje gyakrabban föl-fölmerül ugy az anglikán, mint a katolikus körökben.

A „TISZANTUL“ TÁRCZÁJA.

Mit mondott Zola Lourdesban és mit irt Párisban?

(A »Tiszántul« eredeti tárczája.)

Bántani mást vadság; más a lélektelen író?
Ezt hozzád, s hozzám nem köti semmi köté!

Kazinczy.

Alig másfél éve, hogy egy író-rokonom vendégszerető házában Agai Adolffal találkoztam Dóczy »Vera grófnő«-je került szőnyegre, a melyben e kiváló író az emelt homlokkal járó bűnnek védelmére vállalkozik.

A társaság egyik tagjának méltatlankodó megjegyzésére Agai azt felelte, hogy az újabb irodalmi iskola doktrínája szerint a morálnak absolute semmi köze sincs az irodalomhoz; ami nem annyit jelent, hogy az irodalom és morál nem érintkeznek, hanem, hogy az író bánhatik a morállal úgy, amint neki tetszik. Ugy látszik maholnap oda jutunk, hogy az igazságnak is ez lessz a sorsa az irodalomban. Legalább a Magyar Szalonnak »Lourdes« című cikke, mely az 1894. októberi füzetben látott napvilágot, ilyesmit látszik bizonyítani. Salamon Ödön, kiről szívesen fölteszem, hogy félre lett vezetve, szóról-szóra ezeket írja ott: »Zola, aki nagyon szívesen szokott nyilatkozni, minden tévedésnek megfelelt, sőt még vidéki polgármesterekkel Lourdes vidékéről is polemizált, kimutatva, hogy

tényleg nem hazudott a legesekélyebb részletben sem.«

L'audace s'écriait Danton, toujours l'audace

Mentir, toujours mentir, voilà leur mot de passe.*

Fájdalommal kell konstatálnunk, mert bünt konstatálni mindig fájdalom, hogy Zola Lourdesjában igen sokszor és igen merészen hazudott.

Amit Bernadette gyermekségéről bartrési tartózkodásáról az ottani templomról, az esti ájtatosságokról, Bernadette viszonyáról Ader abbéhoz ír: egy szög mind hazugság, amint arról a bartrési előljáróság igen kiméletlen demontije tanuskodik, amire Zola nem válaszolt egyébbel, minthogy Barbet tanítóra hivatkozott, akitől feleletül újabb szint oly lesújtó demontit nyervén, teljesen elhallgatott. E demontik és Zola tehetetlen válaszainak teljes szövegét lásd: Les Lettres de Henri Lasserre a l'occasion du roman de M. Zola. Paris E. Dentu. Éditeur 1894.

Amit Bernadette képzelméről, gyöngye elméjéről, hallucinációjáról, suggestiójáról, Bernadette fogságáról, elnyomatásáról hihetetlen merészséggel összeír: pusztá hazugság, mely ellen illetékes, elfogulatlan körök annak idején tiltakoztak. Mindezekről bővebben: M. Ricard. La vraie Bernadette de Lourdes Lettres a M. Zola Paris. Dentu. 1894. Hogy Bernadette a legépebb legvilágosabb elmének, öntudatnak örvendett halála napjáig, azt hívő és hitetlen orvosoktól eredő bizonyítványok igazolják.

* Merészség csak merészség, kiáltá Danton, hazudni mindig hazudni, ez az ő jelszava!

Amit Zola Laurence tarbesi püspökről, Peyramale plébánosról, Sempé atyáról s általában a grotta atyáiról ír, az a rágalmasnak oly neme, melyet nem örömet minősítünk. De minek vesztegessük a szót: Zolának egész Lourdesje hazugság, a legtudatosabb, legszántsándékosabb hazugság: C'est là un livre de mau vaise foi (rosszhiszemű könyv). Zola nem azt írta le, amit tapasztalt, mert a természetfeletti őt is megindította; hanem azt írta le, amit jónak látott a Nana, a Germinal, a L'Assomoir közönsége elé tálalni. És ez az erőszak, önmagának e szemérmetlen megtagadása meghazudtolása: ez az ő legnagyobb, legutálatosabb bűne. C'est là un livre de mau vaise foi! Ez az igazság a morál ellen nagy bűn, amelyet még sokszoroz az, hogy könyve egy kiváló tehetség tollával ékeskedve nagy hatást teszen. Am olvassa el mindenki Zola és Lasserre beszélgetését, melyet itt közlünk s mondja meg nines-e igazunk? »Egy napon — így írja Lasserre Zolához intézett egyik nyílt levelében *) — jónak láttam önt elvezetni azon emlékezetes helyre, amely nézetem szerint legmegragadóbb Lourdesban a grotta után — tudniillik ama rettentő nyomoruságos szobába, ahol Bernadette lakott, azon időben, midőn az ég királyasszonya követének választotta, s megbizta őt, hogy az egész világot a massabiellei sziklához hívja. Ez a bazilika, ezek a templomok, ezek a márvány-épületek, ez a vadonban támadt város, ez a kozmopolita kincs, ezek a csudálatos gyógyulások, ez a számtalan hitnek

*) Lásd Les Lettres de Henri Lasserre a l'occasion du roman de M. Zola. Paris 1894. p. 36.

A katolikusok között 1846-ban George Spencer (konvertita-szerzetes) ima-egyesületet alakított, melynek ezéjja Angolország megtéréseért imádkozni. Ez ima-egyesület rendkívül elterjedt.

Nagyobb mérvű mozgalom keletkezett az unió érdekében az 1864. körül az anglikánok, főleg a puseysmus hívei között, a kik azt hitték, hogy az unió bizonyos kompromisszum, egyezkedés alakjában létesülhetne. A katolikusok között is itt-ott visszhangra talált e mozgalom. Ekkor írta Manning biboros híres munkáját England and Christendom, melyben kifejti, hogy a katolikusok vallási kérdésekben kompromisszumot nem köthetnek; unio csakis a katolikus hitigazságok teljes és föltétlen elfogadása mellett lehetséges.

Az anglikán rituálisták azonban az unió érdekében tovább mozogtak, sőt 1875-ben Rómában is kerestek összeköttetéseket, főleg számos pap késznek nyilatkozott az áttérésre, ha 1. papi ordinációjuk érvényesnek ismertetik el, 2. ha feleségeiket megtarthatják, 3. ha liturgia nyelvnek az angol engedélyeztetik. Azonban ennek a mozgalomnak sem volt eredménye.

Alakult az anglikánok között egy társulat is, mely az összes keresztények egyesítését célozza a kompromisszumok alapján. E társulatot azonban a katolikus püspökök, legújabbban Vaughan westminiszeri kat. bibornokok, elítélték s a katolikusoknak megtiltották a társulathoz való csatlakozásukat.

Katolikus részről legújabbban Vaughan kardinális hozta szóba az unió eszméjét a Catholic Truth (Society, mely bizonyos tekintetben a mi Szent-István Társulatunkhoz hasonlítható) 1894. évi szeptember 9—12-én Prestonban tartott gyűlésén. A keresztények egyesüléséről beszélt az angol kardinális; rámutatott amaz általunk fentebb felsorolt örvendetes szimpptomákra, melyek az anglikánoknak közeledését jelzik a római egyházhoz, de ő is elődjéhez, Manninghoz hasonlóan hangsúlyozta, hogy hit dolgában alkuvásnak helye nincsen, s egyesülés csak ugy lehetséges, ha a katolikus hitet teljes egészében elfogadják. Vaughan beszéde egész Angliában nagy feltűnést keltett; a nagy lapok: Times, Standard, Daily Telegraph bő kivonatokban s rokonszenvesen ismertették.

E gyűlés után történt, hogy XIII. Leó pápa a keleti unió érdekében Kelet patriárkáit Rómába hívta tanácskozássra. Angolországban mind sürűben felhangzott az óhaj, hogy az anglikán unió érdekében is üdvös volna, ha a római szentszéktől indulna ki az akció. S ugy látszik, XIII.

Leó pápa e felhangzó óhajoknak eleget akar tenni. Vaughan kardinális Rómába hívta, hogy az anglikán unió érdekében indítandó akcióról vele tanácskozzék.

Lapszemle.

Budapest, 1895. jan. 11.

A Magyar Állam Tisza Kálmánt Wallensteinhez hasonlítja, ki bukása utolsó idejében a februári rendelet inspirálásával beoltotta a nemzetbe a veszély csiráját. Azóta aztán a közállapotok elvadulásnak indultak a társadalomban a vallási viszály a legmagasabb fokra hágott s ekkor elakarják hitetni az országgal, hogy ez a párt, mely mindezt okozta, az egyetlen helyes eszme követője. Ezt nem lehet tovább tűrni, mert így a fuzióból konfuzió lesz, nem pedig a válság megoldása.

A **Hazánk** »Tisza a király ellen« című alatti megróvja a szabadelvű pártot, mely valóságos lázadást szít a király ellen. Ezt a lázadást pedig Tisza szítja a korona ellen. Ez a Tisza-fuzió szomorúkövetkezménye. Mit törődik a szabadelvű párt, ha lázadás seprí is végig az országot, csak a hatalom maradjon meg. Csodálatos türelem vett erőt a nemzetben, hogy oly sokáig tűri e párt tyranizmusát, itt az ideje, hogy végre most végezzenek e párttal, mely már türethetetlen kezd lenni.

A **Pesti Hirlap** Bánffy Dezső jelöltségéről ír, őt tartotta mindig egyetlen számbavehető jelöltnek s örül, hogy ezen véleménye az események által most igazolva lesz.

Az »Egyetértés« a Héderváry balsikerét abból magyarázza, hogy a bán csak oly kabinet alakításra akart vállalkozni, mely előreláthatólag hosszúéletű lesz; ez azonban nem tett az a szabadelvű pártnak, mely csak átmeneti kabinetet akart s ezen magatartás a Tisza féle rendszer legelszomorítóbb megnyilatkozása, mert ez azt mutatja, hogy a nemzeti aspirációk a párt elveivel ellenkeznek. Sez mutatja, hogy a szabadelvű párt csak a hatalomhoz ragaszkodik, de az ország semmi bajával nem törődik.

A »Pesti Napló« azt írja a válságról, hogy Magyarországot az alkotmányos aera kezdete óta vézesebb krízis még nem érte. Mentő szer gyanánt elő akarták venni a fuziót,

de a mai pártellentétek közt a jelen idő nem mondható erre alkalmasnak, habár ezt maga a korona akarja, de az ellentétek most oly élesek a nemzeti párt követeléseit folytán, hogy egyhamar nem lehet rá számítani, hogy nagyobb megrázkódtatás nélkül a kibékülés megtörténjék.

A »Nemzeti Ujság« azt tapasztalja, hogy az egyházpoltikai kérdések napirendre kerülése óta a parlamentben alkotmány-ellenes jelenségek tapasztalhatók. A kormánynak a legutóbbi viták alkalmával tanúsított magatartása megdöbbenően igazolja ezt, mely ellen küzdeni hazafias kötelesség, mert ennek a rendszernek a folytatása a despotismushoz fog vezetni.

A pénz pszichológiája.

Mióta a nagyvárad László-malomba beleütött a »krach«, a nagy közönség körében a legváltozatosabb érzelmek merültek föl.

Legelső érzelem volt a megdöbbenés. És az a csodálatos, hogy mindenki azonnal ilyen kérdésekkel tépelődött: hogyan volt az lehetséges, hogy a bűnös manipuláció egy egész évtizeden át háborítlanul folyhatott? s még inkább hogyan volt az lehetséges, hogy az a manipuláció a legutóbbi években hangosan s ismételve emelt kifogások után is tovább tartott?

Később a jóhiszemű igazgatókon, valamint a malom kezelésén kívül állott károsultakon, kivált a részvényeseken, a legnagyobb elkésredés vett erőt azért, hogy ime befektetett tőkék ama manipuláció miatt nem hozott eddig hasznot, most pedig még a tőke is megsemmisült. A jóhiszemű közelállókát azonfelül méltán lesujthatta azon további veszteség, melyet magán kötelezettségek elvállalása útján is szenvedni kénytelenek.

Legújabbban más természetű komplikációk következtek be. Kitént, hogy a malommal üzleti összeköttetéseken állott egyének, hasonlóképen furesa manipulációt folytattak. S ime most a legvisszásabb érzelmek egyike foglalt helyet, mert az egyik oldalon érdekelték ugyszólván örülnek a másik oldalon felfedezett bajoknak,

és örömmel visszaadott lélek, ez a föld ezer tájékaról jött kereszties had, mind abból az egyszerű tényből eredt, hogy egy nyomorult, tudatlan, tanulatlan leányka egy reggelen kijött e szegény hajlékból, hogy a Gave partjain néhány száraz gallyat gyűjtsön...

Ismertem a hatást, melyet az ilyen kontraszt előidézni szokott. Csak Isten közreműködése fejtheti meg azt az aránytalanságot, az eszköznök e semmissége s az eredménynek e végtelensége között.

Ezt a benyomást ön is érezte. Uram! A test és a gonosz élet imádója látott itt valamit a szellem fényéből, volt itt, talán első ízben némi homályos látomása az igaz életről. Ön vesztegelt néhány pillanatig a nélkül, hogy felett volna beszédemre. De arca elárulta előttem belső zavarát. Rendszerint száraz, kemény kifejezésű szemeiben két könny jelent meg... Ott rezgett a két csepp, anélkül hogy lehullott volna, s ön fölkiáltott:

— Ez bámulatos! Eléggé meg voltam hatva Lourdesban, de sehoh ennyire mint itt. Ime, ahonnan minden eredt! Ez itt a Betlehem! Ez itt a jászol! Minő származás, és mily eredmény! Ez bámulatos!

— Mondja inkább, Uram, ez csoda!

— Ön erős hangnyomattal ismételte szavait:

— Ez bámulatos! ez bámulatos!

— Nos, Zola ur, van, ami még bámulatosabb lenne!

— Nos? mi az tehát? — kérdé ön nagyra nyitva merész szemeit, melyekből akkor már eltűnt a köny.

— Az lenne még bámulatosabb, ha ez a világraszóló eredmény nem lenne egyéb, mint egy akár hazug, akár lelki betegségben, hallucinációban szenvedő leányka műve.

— Oh! ezt világért se mondanám! felelé ön visszarettenve. Bernadette sem hazug, sem képzelődő nem volt: ama nagy világ fölött valónak (de ce grand au de la) eszköze volt ő, ki az emberi lét fölött uralkodik. Amde innen az ön határozott dogmájáig még nagy a távolság.

— Kétségkívül Uram. De csak logikusnak kell lennie, hogy néhány lépéssel odajusson.

Nem vagyok az, aki erőszakot tegek a lelkeken. Azért nem sürgettem a dolgot többé! Amde néhány pillanat múlva ön folytatá a beszélgetést:

— A nélkül, hogy hívő lettem volna olyasmit láttam Lourdesban, amit távolról sem gyanítottam: a vigasztalás, a remény, sőt a gyógyulás hazáját a boldogtalanok a szenvedők a betegek számára. Ez egy kimagasló csucs, ez egy oázis a világban.

Azután szóról-szóra e szavakkal toldotta meg:

— Itt akárminek is gátat vetni az emberiség-sértés (lése humanité) büne volna. Igérem önnek Lasserre ur, hogy egy szavam se lesz olyan, amely Lourdes barátjait elszomoríthatná; sőt hozzáteszem, találni fog könyvemben egyet-mást, ami örömet fog okozni önnek!

Ezek és hasonló beszédek után, melyek

a hívő lelkekben a legszebb reményeket ébresztették elmegy Zola Párisba s megírja Lourdesját, amelyben szóról-szóra ilyesmit olvasunk: Lourdes történetileg és társadalmilag halálra van ítélve (p. 509.) Lejebb hozzáteszi: hogy ott »la erédule passion pour le fétiche« e fétis után áhító hiszékenység szenvedélye nyilvánul. De tűrni kell Lourdesot, amint tűrjük a hazugságot, mely élni segít. (p. 591.) A katolicizmust megújítani akarni annyit, mint újra kezdeni a történetet (595.) Az ember gyöngye s a földi élet terhet a paradicsom örökös hazugsága nélkül nem tudja elviselni! (594.) »Forces ignorés, lés Péres utilisant l'ignorance, lés médicins sans génie, lés témoins passionés, conte bleue conte enfantin, féltichisme barbare simonie.« ... ime így ír Párisban az aki könyvezett Lourdesban! Nos Salamon Ödön ur, ez azon könyv, amelynek »minden sora lángoló gyűlölet a hazugság ellen?«

Valóban aki megfontolja e könyv genesését, mit mondok, taktikáját, igaznak fogja találni Lasserre szavait: la stratégie se résume en deux mots:

— S'il s'agit des faits, l'imposture, s'il s'agit des personnes, la calomnie (Ahol tényekről van szó: csalás, ahol személyekről rágalom.)

Dehát nem tesz az semmit! »Mi köze az igazán modern írónak az igazsághoz a morálhoz?«

Dr. N. Gy.

amennyiben ez által az ő káruk és veszteségök esetleg apadhat.

Pénzpiacunkon egyébiránt, legalább e pillanatig, csupán bizonyos idegesség mutatkozik, melynek világos jelei abban állanak, hogy egyesek s különösen az egyletek kétségkívül aggodalomról tanuskodó lépéseket tettek és tesznek tőkék lehető biztosítása körül. Igazi, beteg láz, eddig nem kerekedett fölül s ez idő szerint kívánatos nem is lenne egyre-másra nézve.

Jellemző körülmény az is, hogy egyik-másik olyan ember is akad, ki a malom válságát, saját többé-kevésbé homályos vagyoni viszonyai-ban, mintegy ürügyül felhasználni siet.

De hát a fennebbi, kisebb-nagyobb mértékben érdekelteken kívül, a teljesen elfogulatlan közönség, vajjon ugyan milyen érzelmeket táplál és nyilvánít?

Igen természetes az elfogulatlan közvélemény megbotránkozik a bűnösökön, sajnálja a jóhiszemű károsultakat, felriad egy-egy újabb gyanu és tény fölött, valamint szivszorongva lesi, mikor és hol szakad már egyszer vége ennek az egész botránynak?

Az elfogulatlan közvélemény azonfelül jól számot vet azzal a sajnos körülménnyel, hogy a ki a legnagyobb bűnös volt, de aki egyszer-mind egyedül lett volna képes teljes világosságot adni a chaoszban meghalt.

S ez a közvélemény hangosan találgtja: a legnagyobb bűnös első vallomásától annak haláláig, huzamos idő telt el, kit terhel a mulasztás? hogy — ráért az öngyilkosságra!?

*

Midőn valamely nagy csapás jelentékeny károkat okoz, akkor megszokott indulni a töprenkedés, mit kelljen a jövőre nézve csinálni, hogy hasonló csapások és károk elkerülhetők legyenek. Jelen esetben is, főként jogász körökben, élénk vitatás tárgyát képezi az, hogyan lehetne és kellene a részvénytársaságokat a perfid üzelmek ellen biztosítani?

Igaz ugyan, hogy a legfőbb az illető alkalmazott egyénektől függ, de hát épen azokkal és bizonyos eshetőségekkel szemben, még a normális esetekben is elkelnek a reformok,

Az erény vigasza.

(Adél emlékkönyvébe.)

— A »Tiszantul« eredeti tárczája. —

Kicsiny, butorzatlan szobában, midőn mindenki aludt, nehéz munkával elfoglalva virrasztott az Erény.

Arca beesett, halvány volt, szép szemeknek sugarai megtörtek. A sok munka, melyet éjszaka és nappal egyaránt folytatni kellett, megviselte.

Az óra éjfélét ütött, midőn még kitűzött munkájának felét sem végezte el, pedig az álom hatalmasan küzdött bágyadt pilláival.

A munkát el kell végezni, mert holnapra kenyér kell.

A kifáradt testnek az álomért, az életnek pedig a fentartásért való küzdelme lelke egyensúlyát megzavarta és keserű kifakadásba tört ki, hogy mily nehéz sorsot mért rá a végzet. Mig szomszédja a Könnyelműség, ki selyem és bársony ruhákban jár, szobájában kelet disze csillog, munka nélkül is mily vigan és örömben él.

Mig így méltatlankodék lelkében, az éj csendjét lassu szárnyshugás váltotta fel.

A vigasztalás nemtője érkezék hozzá és megszólítja őt:

Miért méltatlankodol jó Erény?

Nem tudod, hogy a biborcsiga is fájdalmban szüli a legszebb gyöngyöt?

melyeknek behozatala a becsületes embert épen nem alterálhatják.

Némelyek javaslatba hozták az állam beavatkozási, vagy épen felügyeleti jogát, de ez sok tekintetben nagyon veszélyessé válhatik.

Legutóbb a legilletékesebb körben hallottuk a következő javaslatokat:

Miként a külföldön már kezdeményeztetett s illetőleg keresztül is vitetett, az igazgatósági tagok kötelességeit oly módon kell megszabni, hogy azon állásokra csak olyanok vállalkozhassanak, kik tisztóket nem pusztá, hogy ugy mondjuk műkedvelői minőségben, hanem hivatásszerűen fogják betölteni.

Továbbá be kell hozni az inkompatibilitást, hogy ha valaki egyik pénzintézetnek vagy részvénytársaságnak igazgatóságában vagy felügyelő bizottságában helyet foglal, semmi másiban ilyen tisztséget ne viselhesen.

Együttal be kell hozni a pénzintézetek s részvénytársaságok hivatalnokainak évenkénti, időszaki szabadságotatását, hogy egyrészt ők is felüldülhessenek, de másrészt a helyettesítés utján kellő és egészséges levegő csere is beállhasson.

Végre a felügyelő bizottságok dolgát ugy kell rendezni, hogy az egész üzlet ne csak az évi számadások alkalmával, hanem rövid időközönként, ha lehet akár naponként ellenőriztessék.

A fentebbi javaslatok ugyszólván magukban bírják legjobb ajánlásukat, persze azonfelül — a modern időkben is.

A László-malom ügye.

Tegnap reggel 9 órakor a nagyváradi kerületi börtön emeletén érdekes csoportozat állott a vizsgálóbíró szobája előtt. A László-malom könyveinek vizsgálatára kiküldött bizottság tagjai egykedvűen nézegették az udváron sétáló rabokat. Tőlük távol, szorongó arccal nézett a levegőbe Edelmán Márkus, a lisztkereskedő. Egyszerre összerázkódott s hátat fordított.

Odalenn épen sétáját végezte Konda Samu, a lövészkirály . . .

A te nehéz munkád is a legszebb gyöngyöt: a becsületet szüli számodra.

A Könnyelműség birhat mindent, lehetnek aranyai, gyémántjai, de a legszebb gyöngy, a mi neked meg van: a becsület, hiányzik neki.

E nélkül pedig ő fényes palotájában is csak sár marad, míg te sárkunyhódban is mint gyémánt ragyogsz.

N. L.

Apróság.

Körkép. Ugyan, tanár ur, ott volt a tegnapi premiérenél? Kérem mondja el nekem a darab tartalmát!

— Elmondjam? Nem asszonyom, azt nem tehetem! Ilyen dolgokat manapság csak a színpadon szabad kimondani a társaságban soha!

*

Bíró: Nagysád tehát megmarad szándéka mellett? Fentartja a válópert? De meggondolta-e, milyen jó tulajdonságai vannak férjének? Hiszen ő mindig jó és szeretetteljes volt nagysád irányában és az állítja, hogy mindig szerette és most is szereti nagysádat!

Hölgy: Férjem? Meghiszem azt! Hiszen ez az ember mindenre képes!

Bige Gyula vizsgálóbíró megkezdte a kihallgatást. Felmutatták a László-malom főkönyvében a gyanus tételeket, a hamisításokat és a hamis átvezetéseket.

Edelmán akadozva válaszolt.

Eleinte az első hónap különbözeteinél még csak ment a dolog.

— Nincs nyugtám, nincs számlám, ártatlan vagyok, mondogatta.

Végre eljött a 12-ik hónap. A hiány nő-től, a hamisítások nyilvánvalók voltak.

Mikor aztán 16,000 frtra emelkedett a hamisítások összege, a vizsgálóbíró, ki Edelmán anyagi viszonyairól alaposan tájékozta magát, e kérdéssel fordult a sápadtan védekező emberhez:

— Tud ön biztosítékot nyújtani ez összeg erejéig?

— Nem.

— Ezennel vizsgálati fogságba helyezem önt.

Edelmán letartóztatása után a vizsgálati foglyok részére fönntartott helyiségbe vitték.

Edelmán a letartóztatás ellen fellebbezést jelentett be.

Miután a hiány csak egy évi leszámolás eredménye, előreláthatólag nagyobb összeg fog a további vizsgálat folyamán vádlott terhére kitünni.

Edelmán ellen ma kérik meg a biztosítási végrehajtást.

*

A László-malom képviselőjében Pallay Lajos ügyvéd tegnap biztosítási végrehajtást kért Feldheim Izrael ellen, miután a bűnügyi zárlat iránti kérvényt a törvényszék tegnapelőtt elutasította.

A törvényszék a kérelemnek hosszabb tanácskozás után helyt adott, s Feldheim Izrael összes ingó és ingatlan vagyonára (az összes bolti áruk, két nagyváradi ház, a Feldheim Izrael fia és társa ezégből a Feldheim Izraelt illető rész) 150 hordó pálinkára, s a »Magyar francia biztosító társaságnál« Feldheimjavára 1896-ban esedékessé váló 25.000 frt biztosítási összegre a biztosítási végrehajtást elrendelte.

A végzést azonnal kézbesítették az érdekelteknek, a »Magyar Francia«-nak, a telekkönyvnel pedig a biztosítást azonnal rávezették az ingatlanokra.

S ezzel eldőlt a László-malom sorsa.

Feldheim Izrael ugyanis többfelé volt érdekelve üzleti összeköttetései révén. S most hitelezői, miután aligha remélhetik, hogy a malomnál előfordult 248,000 frt hiányt Feldheim vagyona fedezze, a malom ellen fordulnak.

*

Az osztrák-magyar bank, melynek Feldheim nagy összeg erejéig váltóadosa, a csődöt nem kéri meg, mert tudja, hogy ezzel nem segít semmit. He akarta volna tehette volna már régebben.

*

Este 5 órakor a László-malom igazgatósága tanácskozásra gyűlt egybe a malom igazgatósági helyiségében, hogy Feldheim ellen megkerje-e a csődöt, vagy pedig elfogadja a Feldheim üzletbarátai által ajánlott 41,000 frt kárpótlást.

Az igazgatóság, melynek tagjai teljes számmal jelentek meg az értekezleten, melyen Szabó Ferencz elnökölt, hosszabb tanácskozás után elhatározta, hogy Feldheim Izrael elleni biztosítási végrehajtást felfüggeszti s ez ügyben egyelőre további lépéseket nem tesz.

Karcolatok.

Megigértük — megtettük — előhozakodtunk a László-malomról szóló utcai dolgainkkal. De tessék elhinni, hogy én, tudniillik a karcolatok karcolója, bizony azt a pénzpsychológiát sokkal sikeresebben írtam meg, hanem hát az a vörös plajbász — megint ugyancsak nagyott — kopott.

De az ellen tiltakozom, hogy a másik részét, tehát azt a bizonyos receptet, egyáltalában én írtam s illetőleg írhattam volna — pedig szó a mi szó, igazán — bevenni való!

*

Laptársunk azt izeni nekünk, hagyjuk el vele a polemizálást.

De hiszen talán a többi között épen azért és arra — születünk.

S ha ő fujja a — primet, mi — szekundálunk! —

NAPTÁR.

— Január 12. —

Szombat. Róm. kath. Taczián. Prot. Taczián. Gör. kel. decz. 31. Melánia. Izr. Tebeth 16.
Nap két 7 óra 28 p., nyug. 4 óra 18 p. Hold kette 5 óra 46 p., nyug. reggel 8 óra 41 p.

Január 12. Gyermekek a Zöldfában.
" 13. Ipartestületi bál a Sasban.
" 13. A biharmegyei és nagyváradai nőegylet rendezés közgyűlése.
" 13. A p.-szőlősi olvasó kör estélye a »Jég-pinczében«.
" 14. Kolon-estély a Fekete Sasban.
" 16. Kereskedő ifjak táncestélye a Zöldfában.
" 17. Jogász táncestély a Sasban.
" 19. Zenekedvelők táncszal egybekötött estélye a Sasban.
" 20. Nagyváradai fodrász és borbély ifjuság táncestélye.
" 21. A nagyszalontai dalárda hangversenye.
" 23. Vadász-bál Szalárdon.
" 26. II. Tiszti-estély.
" 26. A belényesi ipartestület táncmulatsága.
" 27. A Szépléti-egylet közgyűlése.
" 31. Nagyváradai román ifjuság táncestélye.
Február 9. Kereskedő ifjak köre bálja.
" 10. A »László malom« rendkívüli közgyűlése.
" 10. A nagyváradai iparos ifjak önképző körének táncestélye a Zöldfa szállodában.
" 16. Jelmezes tiszti estély.
" 26. Zenekedvelők zeneestélye a Fekete Sasban.
Márcz. 16. Zenekedvelők philharmoniai hangversenye a Sasban.

UJDONSÁGOK.

* **Ő Eminentiaja** holnap, azaz szombaton reggel Budapestre utazik és azért a vasárnapra tervezett nagy ebéd vissza mondatott. Mint értesülünk Ő Eminentiaja a vasárnapi udvari ebédre hivatalos.

* **A „Biharmegyei s nagyváradai nőegylet“ közgyűlése.** Báró Gerliczy Felixné a »Biharmegyei és nagyváradai nőegylet« elnöknője a következő értesítést teszi közzé: A »Biharmegyei és nagyváradai nőegylet« minden egyes tagját tisztelettel értesitem, hogy az alapszabályok értelmében az 1894. évben már szükségessé vált választó közgyűlés megtartásának idejét úgy az elnökség, mint a választmány több ízben óhajtotta kitűzni, az azonban eddig még mindig akadályokba ütközött. Az 1894. év december hó folyamán megtartott választmányi ülésében a választó közgyűlés megtartási napjául január 13. lett kitűzve. Azonban óhajtsunkkal párosult kötelességünk a választó közgyűlésnek az 1894. év végén lezárt számadásokat is beterjeszteni, mely számadások teljes elkészítésére eddig az idő rövid volt. Az elnökség a választmánnyal együtt, tehát a számadások felülvizsgálása után a választó közgyűlés határnapját haladék nélkül újból ki fogja tűzni és erről a t. tagok rendes időben értesítettetni fognak. Nagyvárad, 1895. jan. 12. Tisztelettel báró Gerliczy Felixné szül. Kornis L. elnöknő.

* **Kaszinói közgyűlés.** Ma délután volt a helybeli közös hadseregbeli és honvéd tiszti kaszinó évről közgyűlése. Pokorny Herman altábornagy ur és az egész ügy közös, mint honvéd tisztikar jelenlétében. Fucks dandártábornok tartotta a múlt évi beszámolót. A múlt év számadását Csery tüzérkapitány adta elő, mely szerint az egyenleg némi hiánnyal záródik. Az idei évre pedig a hadügyminiszter a tiszti kaszinó szubvenzióját 100 frttal leszállította. Új háznagy az eltávozott Szilágyi Béla őrnagy helyébe Nagy Győző honvéd őrnagy lett. — A helyben állomásozó tisztikar csaknem kivétel nélkül jelen volt! Általánosan jó hatást tett Fucks dandárnok kitünő és válogatott előadása. Nagy lelkesedés!

* **A rendőrkapitány jószívűsége.** Tegnap délután egy kopott öltözetű cipézmester állított be ifj. Rimler Károly rendőrkapitány hivatalába és keservesen panaszkodott, hogy az ígató-hivatal nem akarja elfogadni iparigazolvány iránti kérvényét, mert az ipartestületnél nem fizette le az alapszabályszerű tíz forint belépési díjat és egyúttal azt is előadta, hogy nagy családja van és nem képes fizetni jelenleg. A testületnél kérte már, hogy részletenkint fizethesse az illetéket, de onnan az iroda is, az elnök is elutasította. A jószívű főkapitánynak megessett a szíve a szegény iparoson és adott neki tíz forintot, hogy boldoguljon és kenyeret kereshessen családjának. Ezt a tényt felesleges kommentárral kísérrni, de joggal lehet kérdezni, hogy a nagyváradai ipartestület elnöksége, mely eddig mindenkor hivatkozott az ősziparosság és iparos polgártársak jóvoltának előmozdítására, nem tehetne volna-e meg szegény iparostársának hogy a belépési díj részletenkinti lefizetésére haladékot ad?

* **A „Nagyváradai Zenekedvelők Egyesülete“ XV-ik zene-estélyét** felterítés mellett táncszal egybekötve, 1895. január 19-én (szombaton) a »Fekete Sas« szálloda nagy termében rendezik, melyre az egyesület összes tagjai és a zene iránt érdeklődők tisztelettel meghívhatnak. Ezen estélyre az egyesületi tagok állandó és évi szabad jegyei érvényesek. Mindazok, kik nem tagjai az egyesületnek, az estély alkalmával a pénztárnál, személyenkint 1 forint belépti díjért válthatnak jegyet. Az estély kezdete pontban 8 órakor. Megjegyzendő, hogy amennyiben a folyó évre érvényes szabadjegyek az idő rövidsége következtében minden tagnak az estélyig nem lennének kézbesíthetők, kéretnek az illető tagok jegyeiket f. hó 17., 18. és 19-ik napjain délelőtt 10—12 óra közt az egyleti helyiségben (Nagyteleky-utca, polgári fiu-iskola) alulirott igazgatónál kiváltani. R. é. z. Mihály, egyesületi igazgató.

* **Egészségügyi felügyelők Nagyvárad területén.** A belügyminiszter leiratilag tudatta a városi törvényhatósággal, hogy a közegészségügyi intézkedések felülvizsgálására dr. Miskolezy Imre és a trachoma körüli eljárás ellenőrzésére továbbra is dr. Fener Náthán kir. közegészségügyi felügyelőket nevezte ki. — Egyben utasította a hatóságot, hogy megérkezésük esetén hivatalos működésükben támogassa.

* **Bizottsági ülés.** A nagyváradai tüzérlaktanya terveinek megbirálására kiküldött bizottság ma délután 3 órakor a városház tanács-termében Sal Ferencz elnökle alatt ülést tart. A mintegy félmillió forintba kerülő laktanya építésének előzményeit már ismertettük.

* **Bán Sándor zárdafőnök balesete.** Bán Sándort, a budapesti szent Ferencz-rendiek főnökét súlyos baleset érte. A mint ugyanis a ferenczvárosi plébániáról hazafelé tartott, a sikos gyalogjárón eleszött és oly szerencsétle-

nül esett el, hogy jobb lábát eltörte. A baleset után kocsi emelték a szerencsétlenül járt házfőnököt és egy vitték lakására. Az orvosok gipszbe öntötték az eltört lábat. A betegnél sokan tettek részvétlátogatást.

* **Meghívás.** Felkérem a ker. ifjak táncestély rendező bizottság tagjait, sziveskedjenek a ma f. hó 12-én fél 9 órakor az egyleti helyiségben tartandó értekezletre teljes számban megjelenni. — Kiss Károly, r. biz. elnök.

* **Felolvasás Biharmegyei barlangjairól.** A »Magyar Földtani« társulat legutóbbi ülésén Biró Lajos geológus felolvasást tartott Biharmegye szebbnél-szebb barlangjairól s bemutatta az ott gyűjtött őskori állatok csontjait. Az érdekes felolvasásra még visszatérünk.

* **Rejtelmes távirat.** Tegnap délelőtt polgármesterünkhöz a pécsi polgármesteri hivatal egy táviratot intézett, melyben kérdezi, hogy Nagyvárad városában van-e villamos vagy lóvonatu vasut. Válasz fizetve azonnal. A mistikus értelmű táviratra, a polgármesteri hivatal kedélyes aljegyzője, azt válaszolta vissza, hogy: »Nincs.«

* **A nagyváradai kereskedő ifjak egy része** a szerdai kolonok befejezéseül folyó hó 16-án, azaz szerdán, a »Zöldfa« szálloda termében házias jellegű, szorosán zártkörű táncestélyt rendez. Belépti-díj: család-jegy 3 frt, személy-jegy 1 frt. Kezdeté 8 órakor. A hölgyek háziasan megjelenni kéretnek. A zenét Hamza Miska zne kara szolgáltatja.

* **Előbb pénzt, aztán az életet!** Puje Flóra épen nem tartozik a Vénusok közé, mégis akadt neki udvarlója aki inkább a pénzért osztotta meg vele az élet gyönyöreit. Amíg a pénz tartott, tartott a szerelem is, de mindennek vége szakadt idővel, így vége szakadt először a honoráriumnak, azután a szerelemnek is. És P. János — így hívják — régi joga perelt az asszonnyal, pénzt követelt, s mert ez adni nem tudott, életveszélyesen fenyegette. Ezért aztán összeütközésbe jött a büntető-törvénykönyvvel, ami rendesen egy kis leültetéssel szokott járni.

* **Vád egy tanár ellen.** Nagyszalontáról írják nekünk, hogy a gimnáziumban heti 20 órai tanítási kötelezettséggel olyan egyén van alkalmazva, aki még az alapvizsgálatot sem tette le. Ez a törvénytelen állapot nem tetszett egyik ottani polgárnak és feljelentette az illetőt a vallás- és közoktatási miniszternek, aki a vizsgálatot el is rendelte.

* **Örült anya.** Tarsoly Ferencz helybeli iparos felesége már régebb idő óta nagy foku idegbetegségben szenved. Hozzá tartozói napok óta igen aggasztó tüneteket kezdtek tapasztalni a szerencsétlen asszonyon. Tegnap aztán egy borzasztó hiszterikus roham vett rajta erőt, reggel éles késsel megtámadta ágyban alvó kis gyermekét éppen abban a perczben, mikor férje belépett. A megrémült embernek csak annyi ideje volt, hogy a kést kiragadja az örült asszony kezéből. Az elősietett szomszédok aztán ártalmatlanná tették a szerencsétlen dühöngő asszonyt, kit beszállítottak még a délelőtti folyamán a helybeli közkórház megfigyelő osztályába, hol nagyfoku hiszteriat állapítottak meg. Betegsége gyógyítható.

* **Terület-engedélyek.** Hogy az orvvadászok és halászok garázdálkodásai megszűnjenek s a piacra hozott vadak és halak árulótól nemcsak vadász- és halász-, hanem területi engedélyek előmutatását is kívánja a rendőrség. Erről a különben helyes intézkedésről a szegény vidékiek aligha tudnak valamit, mert majd mindennap megessik, hogy a nyulakat, halakat elkobozzák tőlük. A vidéki jegyző urak üdvös dolgot mivelnének, ha dobszó útján közhírré tennék, hogy a nagyváradai piacra hozott vadak és halak elárúsításához nemcsak kincstári, de területi engedély felmutatása is szükséges.

* **Halálozás.** Pfeiffer Józsefné született Augusztin Erzsébet folyó év január 11-én élte 57-ik évében tüdőgyulladás következtében elhunyt. Temetése ma, f. hó 12-ik napján d. u. fél 4 órakor fog a róm. kath. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni s a várad-velencei sirkertben örök nyugalomra tétetni.

* **Fenyvessi debutje.** Az »Egyetértés« tegnap száma következőket írja Fenyvessi Emilről, akit a nagyváradi közönség itteni szerepléséről közelebbről ismer: A nemzeti színházban ma Fenyvessi Emil új szerepben mutatkozott be a közönségnek. A »Vasgyáros« Bligny szerepét ábrázolta. Ez a szerep régtől fogva gyöngéje volt a nemzeti színháznak. Sok finomságot, könnyedséget, igazi világias modort igényel ez a szerep s akik eddig ábrázolták, valamennyien egyik vagy másik irányban nem feleltek meg neki. Fenyvessi alakítása tökéletesen megfelelt a fokozottabb művészi igényeknek is. Modora az elegáns világ araslánjának megfelelő sima, ügyes, könnyed volt, anélkül, hogy a komolyságnak hiányában lett volna. A közönség nem is fukarkodott az előismeréssel.

* **Erdő eladás.** Biharvármegye erdészeti bizottsága f. évi január 28-án d. e. 11 órakor a megyei főjegyző hivatalos helyiségében nyilvános árverést tart, mely alkalommal ugyanis el fog adni. Feneres község volt urbéreseinek tulajdonát képező erdőből 7125 kat. hold. A letarolt fatömeg becsértéke 7600 frt.

* **Lemondás.** A mezőkeresztesi járás gazdasági tudósítója: Szigeti Elek mezőkeresztesi ev. ref. lelkész, ezen tiszteről lemondott. — Kérvényét, melyben fölmentését kéri, tegnap adta be az alispánhoz.

* **Megrabolt hülye.** Ötvös Sándor nem tagadja meg magát. Megvált ugyan magas hivatalától a peczértől, de azért a tisztességes foglalkozástól — úgy látszik — most is irtózik. Tegnap Ösváth Jánosné hülye fiának lábáról erőszakkal lehuzta a csizmáit és elszökött vele. Körözik.

* **Ártézi kut B.-Ujfaluban.** Berettyó-Ujfalu község képviselőtestülete december havi ülésén elhatározta, hogy ártézi kutat furat és megszünteti ez által az addig tapasztalt közegészségügyi mizériákat. Kétségtelen, hogy a vármegye, ahová a határozatot jóváhagyás alá már beterjesztették, pártolni fogja ezen derék községet üdvös fejlődésében.

* **A pinczérügynök választás.** Ma hajnalban 3 órakor ment végbe a »Fekete Sas« szálloda alsó éttermében a nagyváradi pinczér-egylet által kitűzött ügynökválasztás. A nagy korteskedésnek az lett az eredménye, hogy a választási urnából Kronschnabel Rudolf neve került ki győztesen. Kronschnabel Rudolf kapott 65 szavazatot és Pozsonyi Ferenczre szavaztak 43-an. Az ellenfelek csakhamar kibékeltek, amit bizonyít az a kedélyes mulatság, mely kivilágos-kiviraditig tartott.

* **Társalgás a rabokkal.** Kaczkiás, festett képű leányok, akik a járdákon töltik az éj nagyobb részét, akiket feltűnő magaviseletükről felismer a járőkelő, tegnap a jószívűség magaslatára emelkedtek. Megszánták az élőhalottakat: a rabokat és egy udvarba huzódva, diszkurálni kezdtek velük. A véletlen épen úgy hozta, hogy Barakonyi János udvarolgotatott nekik, az a Barakonyi János, aki egyszer már sétaközben megugrott a fegyőrök elől. A társalgást észrevették és ezért a jószívű dámák is a hüvösre kerültek, de csak a rendőrségnél.

* **A bihari vasutak.** A kereskedelmi miniszter most tette közé a vasutak 1894. évi jövedelmezőségéről szóló jelentését. — Jövedelmeztek a m. kir. államvasutak vonalai 548 frtot km.-ként; a bihari helyi érdekű vasutak pedig 286 frtot kilométerenként. — A sorozatban e vasutak majdnem az utolsó helyen állanak jövedelmezőség tekintetében.

* **A havazás.** Az a hatalmas hóvihar, mely a múlt héten nálunk dult, tovább vonult nyugat felé, itt csak a szele maradt, mely tegnap jéghidegen nyargalt végig utcainkon. A vihar, a rengeteg hótömegeket öntő fehér felhőkkel, a Dunántul van már és Ausztriában s leginkább Bécs környékén adta ki a mérgezt. Magyarországon a legnagyobb esemény a trieszti gyorsvonat elakadása. Siófokon a trieszti gyorsvonat már két napja áll és nem bír tovább haladni a nagy havazás miatt. A vonaton van Perotti operaénekes is, ki e kellemetlen uti

kaland miatt nem tarthatja meg az operaház műsorában megállapított föllépéseit. A fiumei vonalokon mindkét irányban a havazás miatt nagy forgalmi akadályok vannak. A közlekedést Fiume—Moravicza közt bizonytalan időre megszüntették. A déli vasut vonalán a forgalom megakadt és sem Bécs, sem Szombathely felé nem közlekedett vonat. Bécsből a legutolsó vonat tegnap 5 órai késedelemmel érkezett meg Budapestre és az utasok ott rekedtek.

A magyar államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a győr—brucki, boba—kiszalud—szentiváni, ukk—tapolezai, türje—zala—szent-gróthi, pozsony—nagy-szombati és a pozsony—porpácsi vonalokon a forgalmat, a hóakadályok miatt, megszüntették, ellenben a nagysurány—aranyos-maróthi vonalon az akadályokat elhárították és a forgalom újból megindult.

Bécsből jelentik: A hó szakadatlanul esik és a várost már egész hóhegyek veszik körül, melyek teljesen elzárják a külvilágtól. Csak nagy fáradsággal tudták a hófalat tegnap reggel annyira áttörni, hogy a városba az élelmi szereket behihessék. Tejet egyáltalában nem lehetett kapni egész Bécsben, mert a tejszállító vonatok mind elakadtak. Az élelmi szerek ára egyszerre roppantul emelkedett. A múlt éjjel valóságosan lámpásokkal keresték a munkásokat a hó eltakarítására, bejártak minden pálinkamérést s úgy húzták ki az embereket. A munkások száma még mindig kevés. A lóvonatok eleinte csak nagy nehézséggel tudtak közlekedni, míg végre egészen elakadtak. A bérkocsik elhagyták állomásaikat, úgy, hogy Bécs az éjjel minden közlekedési eszközétől meg volt fosztva.

* **Hizott marhák statisztikája.** A földmívelési miniszteriumnak szüksége van azon adatokra, melyekből kitűnik, hogy 1894-ben Magyarországon ki, hol és hány szarvasmarhát hizlalt és azokból mennyit szállítottak a tulajdonosok külföldre és mennyi került belföldi fogyasztásra; ezért leirt Nagyvárad városához és a kerületi állami állatorvoshoz is, hogy együttesen állítsák össze a területükre vonatkozó legmegbízhatóbb statisztikai kimutatást.

* **Roszbabb az állatnál.** Akinek nincs valása, nincs lelkiismerete és akinek lelkiismerete nincs, rosszabb a vadállatnál. Bizonyítja ezt a tegnapi eset. A szegény asszony haldoklóva fekszik és égbekiáltó kinok közt vergődik két szerencsétlen kis gyermeke mellett, akik éhezve siránkoznak mellette és jajveszékelve kérdik, hivatgatják apjukat. Ezalatt az istentelen lelkiismeretlen ember dorbézol abból az előlegből, amit családjára hivatkozással csikart ki főnökétől. A lelketlen ember tegnap a dorbézolás után el is szökött haldokló ágyán hagyva feleségét, éhségtől kinezva kicsinyeit. F. József nagyváradi vasuti alkalmazottról van szó, akit köröznék. Mig előkerül, ajánljuk szegény családját a nőegylet figyelmébe.

* **Rendőri hírek.** Aradon a Pohl szálloda egyik szobájába egy Szabó István nevű békési kereskedő behatolt és onnan több értékes tárgyat, köztük egy mell-tűt elemelt és megugrott. Az ípsét sürgőnyileg körözik és azt hiszik, hogy Nagyváradra zónázott. — Hevesi A. nagyváradi kereskedő kirakatát tegnap két nebuló: Netyó János és Pollér Béla álkulesesal kinyitotta és onnan kosarakat loptak el. — Grünfeld Jenőné fogadott leánya, mert egy kis csupor zsirt feldöntött, megszökött. A gyermek 13 éves. Aki tud róla, jelentse a rendőrségnél.

Vonatok érkezési s indulási ideje.

Érkezik:	Indul:
Budapestről 2-12, 7-08, 1-50, 7-15 — 3-46.	Budapest felé 2-25, 8-43, 11-04, 12-23, 2-26.
Kolozsvárról 2-18, 10-44, 11-41, 8-00, 8-38.	Kolozsvár elé 2-19, 7-15, 2-24, 4-00, 12-05.
Szegedről 8-30, 9-32, 5-30.	Szeged felé 4-25, 7-33, 10-15.
Aradról 9-32.	Arad felé 4-25.
Vaskóh-Belényesről 11-28, 9-07.	Vaskóh-Belényes felé 5-10, 2-10.
Gyoma-Kótról 12-47, 8-41.	Gyoma-Kót felé 7-00, 2-05.
Érmihályfalváról 8-15, 9-22.	Érmihályfalva felé 6-45, 4-40.

A fekete számok az éjjeli időt jelentik.

REGÉNY-CSARNOK.

Az utolsó forint.

(Eredeti elbeszélés.)

Irta: B. P.

(Folytatás.)

Görög András egy ideig mereven állott. Meglepte egy kártyásnak szokatlan becsületessége: De nem is tudta, mit csináljon azzal a pénzzel? Utána akart szaladni, hogy visszaadja neki, de már az eltűnt szeméi elől.

Némi könnyebbülés szállott lelkére, hogy a mint látszik, Edében még nem halt ki minden jobb érzés.

Megint elgondolkodott.

Most már bizonyosnak tartotta, hogy amaz még semmit sem tudott az ő áldozatáról.

S bár gonosz eszköz volt, hogy a mit kártyán vesztett, ugyancsak kártyán kívánta visszaszerezni, ha ez sikerült, mégis elég szép, hogy most bizonyosan siet ügyeit rendbehozni.

De hát ez a körülmény, úgy vélte, semmit sem változtat az ő helyzetén. Legalább egyelőre semmit, épen semmit.

S végre is mit csináljon most ő azzal a pénzzel, a kártya bündijával?

Eszébe jutott az a szegénylős kis leány, a ki előbb tőle segítséget kért.

Körülnézett s mivel a közelben nem látta, tovább ment és kereste.

Még ott találta e sarokban, a földön guggolva és csendesen siránkozva.

— Mit csinálsz te itt? — kérdezé András.

A kis leány szeptegve felelt:

— Nem merek hazamenni, mert ott mindnyájan sirnak, ha pedig nem hozok semmit haza, még jobban sirnak. S ma senkitől sem kaptam semmit!

András lehajolt hozzá:

— Itt van, nesze, vidd haza, — s kezébe nyomta a kapott egész csomó bankjegyet.

— Mi ez? — kérde az.

— Pénz.

— Ha csakugyan pénz, akkor ez nagyon sok pénz lehet.

Ezzel félénken tekintett Andrára s kis vártatva folytatá:

— Kedves ur! én ezt a pénzt nem merem hazavinni, mert azt hinnék otthonn, hogy loptam. De meg utközben én tőlem valaki igazán ellophatná.

— Csak menj bátran s ne mutogasd, hanem rejtse el, akkor biztosan hazaérhetsz vele.

— Kedves uram! — jöjjön velem, mondja meg a szüleimnek, hogy én nem loptam ezt a pénzt, hanem ön adta.

András, ki már távozásban volt, felfogta a leány kérelmének alaposságát, visszafordult és szólt:

— Jól van, veled megyek, vezess! —

Együtt ballagtak át Budára.

Ott a Gellérthegy tövében egy a sziklához támaszkodó rozszant viskó előtt állottak meg.

Bementek az egyik lakásba.

Midőn az ajtó kinyílt András összeborzadt s egy pillanatig habozva tekintett be.

A szobának nevezett hely alig volt hat láb magas, hosszát pedig két jó lépéssel át lehetett érni.

S ezen oduban laktak — hatan.

Egy ágyfélén, ócska szalmazsákon feküdt lázas homlokkal, merev szemekkel, egy igen öreg ember, az apa.

Az ágy mellett, egy rakás szalmán, rongyokba burkolva, egy vén asszony volt látható, az anya.

A tulsó fal mellett, valami székféle butor-darabon, halványan pislogó mécs mellett ült a harmadik alak, egy idősebb vak leány.

E három tehetetlen lénynek volt támasza, a két oldalt a pusztá földön heverő két kamasz fiu, meg a kolduló kis leány.

Valóban borzasztó jelenet volt.

András erőt vett magán és belépett. Léptei zajára az anya fölemelkedett s rekedt hangon kérdé:

— Ki az? — mit akar?

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

Bánffy megbízása.

Budapest, jan. 11. (Saját tud. táv.) A válság, amely december 27-ike óta tartja izgalomban az egész országot, ma végre megoldást nyert. Ő felsége, miután Széll Kálmántól azt a kijelentést vette, hogy a mai viszonyok közt nem vállalkozhatik kabinetalakításra, magához hívatta Bánffy Dezső bárót, s ma délben megbízta a kormány megalakításával. Bánffy Dezső a megbízást föltétlenül elfogadta s a királyi palotából egyenest Wekerle Sándorhoz sietett, aki éppen a milleniumi bizottság szobrászati albizottságának ülésén elnökölt. Wekerle fölfüggesztette rögtön a tanácskozást s visszavonult Bánffyval, aki tudtára adta a megbízását. Tíz percnyi beszélgetés után Bánffy Fejérváry Géza báróhoz, majd Széll Kálmánhoz ment, akikkel hosszasan konferált. A várva várt esemény híre villámgyorsasággal járta be az egész fővárost, bizonyos megnyugtató érzést keltvén a nagy mértékben fölizgatott társadalom rétegeiben.

Bánffy és a pártok.

Budapest, jan. 11. (Saját tudósítónk táv.) Az országgyűlési pártok megegyezően úgy nyilatkoznak, hogy Bánffy Dezsővel s a kabinetjével szemben egyáltalán nem hagyják el eddigi ellenzéki pozíciójukat.

A függetlenségi párt Bánffyval szemben is azt a magatartást fogja követni, amit minden 67-es párttal szemben követett. A függetlenségi párt különben a miniszterelnököknek sem felejt el azt a magatartást, amelyet a képviselőház elnöke Kossuth Lajos temetése alkalmával tanúsított.

A nemzeti párt Bánffy Dezsőt nem tartja alkalmas egyéniségnek arra, hogy a mostani bonyolult politikai helyzetből megtalálja a sikeres kibontakozás útját. Ugy Apponyi Albert, mint a pártja ezentul is küzdeni fognak az elvük mellett s az ellenzéki állásponttól semmiféle kérdésben nem lépnek le.

A pártonkivüliek, mint azt maga Szapáry Gyula gróf kijelentette, fokozott összetartással s erélyvel fognak továbbra is küzdeni a kormánypárt ellen.

Az új miniszterelnök életrajza.

Budapest, jan. 11. (Saját tudósítónk távirata.) Bánffy Dezső báró 1843. október 28-án Kolozsvárott született, a hol gimnáziumot és jogot végett; majd Berlinbe és Lipcsébe utazott az egyetem látogatása céljából, főleg az államtudományokkal foglalkozván. 1864-ben nagyobb külföldi utat tett. 1869-ben Belső-Szolnok megyében balközépi programmal föllépett képviselőjelöltől, de a Deák-párt győzött. 1872-ben újból föllépett, de a mandátumot Torma Károly, ekkor főispán nyerte el. 1875-ben csatlakozott a fuzióhoz, követve Tisza Kálmánt, ki meghívta Bánffyt Szolnokmegye főispáni székébe, egyszersmind kinevezvén Kővárvidéke főkapitányává. — A megyéknek 1876-ban eszközölt kikerekítésénél az egyesült Szolnok-Dobokamegye kormányzását vette át. Ugyancsak 1875-ben megválasztott a főrendiház jegyzőjévé, mely tisztelet a Ház átalakítá-

ság megtartá. Ekkor választás útján lett örökös iagjává. 1879-ben létrehozta a deési nagyszabású általános kiállítás, 1881-ben adta át a közforgalomnak az általa megteremtett szamosvölgyi vasut apahida-deési vonalát, 1883-ik évben Beszterce-Naszódvármegye főispánjává is kineveztetett, Deésen nyomdát, lapot, sok egyesületet hozott életre. Számos hivatala és tiszte közül kiemelendő, hogy elnöke a szamosvölgyi vasut-társulatnak, tagja az országos közmunka-tanácsnak, a kisbirtokosok országos hitelintézete felügyelő bizottságának, a deési műkedvelő-társulat igazgatója, a szolnok-dobokamogyei nemzeti színház-társulat elnöke, Szamosujvár díszpolgára, a besztercei ev. ref. egyház erdélyrészi kerületének valóságos főgondnoka stb. Főispánsága 10 éves jubileuma alkalmával ő Felsége a Lipót-rend lovagkeresztjével díszítette fel. 1891-ben a főispánságról lemondott; 1892-ben a szilágyosmlyói kerületben megválasztván, a képviselőház az elnöki székbe ültette.

Bánffy a fuzió mellett.

Budapest, jan. 11. (Saját tudósítónk táv.) A félhivatalos Bud. Tud. Bánffy megbízását kommentárral kíséri, amelyben az a legérdekesebb, hogy az új miniszterelnököt a fuzió hívének mondja. A félhivatalos ezeket írja:

A szabadelvű pártban a legalkotmányosabb királynak ez a legfelsőbb elhatározása a legnagyobb meglepedést és az ország összes szabadelvű elemei között, azaz a lakosság tulnyomó nagy részében azt a megnyugtató érzést fogja előidézni, hogy a szabadelvű reformok és a szabadelvű haladás nem fog egyszerre megszakadni. De mindazon ellenzéki elemeknél is, a melyek a szabadelvű párttal együtt az 1867-iki kiegyezés alapján állanak, egyes kérdésekben azonban, így az egyházpolitikai reformokra vonatkozólag is ellenzéki álláspontot foglalnak el, egy Bánffy-kabinet bizonyára csak tárgyilagos megítélésre fog találni, mivel jól tudják ők, mennyire fáradozott épp Bánffy báró a legutóbbi hónapok alatt abban, hogy az 1867-iki kiegyezés alapján álló összes politikusok együttműködését konkrét alakban lehetségessé tegye és valóban nem rajta mult, hogy most, t. i. az egyházpolitikai törvényjavaslatok összeségének elintézése előtt a kiegyezés alapján álló összes elemek közös működésre való egyesülése nem jöhetett létre.

Bánffy és a szabadelvű párt.

Budapest, jan. 11. (Saját tud. táv.) A szabadelvű pártot nem érte váratlanul Bánffy megbízása s így elég ideje volt lelkesedést szedni össze, a melylyel különben éppen úgy fogadta volna Khuen-Héderváryt vagy Széll Kálmánt, mint Bánffyt. Azok, akik a párt uralmát biztosítani akarják, a leikesedés közepette is kifejezték aggodalmukat az új kabinet tartósságát illetőleg. Kétségtelen dolognak veendő, hogy a máj fordulat a párt számos tagját kilépésre fogja bírni. Első sorban azok lépnek kik a horvát bán mellett angazsálták magukat. Ezek közt van Bethlen András gróf, néhány Andrássy és Teleki gróf, kilép tokábbá Kiss Pál, akinek Szapáry leány a felesége.

A király bizalma.

Budapest, jan. 11. (Saját tud. ered. távirata.) A király Bánffy Dezsőt a legkegyelmesebb módon kitüntette ma a kihallgatása alkalmával s ismételten kifejezte előtte, hogy a legnagyobb bizodalommal van iránta s hogy a kabinetalakítás mielőbbi keresztülvitelét annál is inkább rábizza, mert a juniusi válság alkalmával is tanujelét adta a hű szolgálat készségének.

Átmeneti miniszterium.

Budapest, jan. 11. (Saját tud. táv.) A Bánffy-miniszterium csupán átmeneti kormány igényeivel lép a közélet színterére. Hivatása arra szorítkozik, hogy megszavaztassa a budgetet, előkészítse az egyházpolitikai törvények végrehajtását s betöltse ezt az időhézagot, a mely a jelent attól a közel jövőtől választja el a melyről azt reménylik, hogy megérlelője lesz a fuzió gondolatának.

Az új kabinet.

Budapest, jan. 11. (Saját tud. táv.) Bánffy Dezső megbízása után Széll Kálmánnal is tanácskozott, aztán rögtön lépéseket tett a miniszteriuma gyors megalakítása iránt. Eddig csak két tárcza van biztosítva és pedig a honvédelmi Fejérváry Géza báró s a vallás és közoktatási Eötvös Loránt báró által. Hir szerint Josipovich is megmarad horvát miniszternek. Tárgyalások indultak meg az iránt, hogy Festetich Andort megtartsák a földművelési tárcza részére. Pénzügyminiszternek Lukács Lászlót iparkodik megnyerni Bánffy Dezső.

A képviselőház elnöke.

Budapest, jan. 11. (Saját tudósítónk távirata.) A képviselőház elnöki székére két jelölt van. Az egyik Perczel Dezső, a másik Szilágyi Dezső. A korona kezdetben Perczel Dezsőt óhajtott, most azonban, hogy a helyzet egészen átalakult, Szilágyi Dezső jelöltsége lépett előtérbe, akinek a kandidálásához hir szerint a korona hozzájárulása is meg van már nyerve.

Az új kormány bemutatója.

Budapest, jan. 11. (Saját tudósítónk távirata.) Az új miniszterelnök hétfőn fog a királynak jelentést tenni az új miniszteri lisztáról. Ha a király ahoz hozzájárul, úgy kedden közzététeik a kabinet megalakítása. Szerdán történik meg az eskütel, csütörtökön pedig az új kormány bemutatkozik a képviselőházban.

Közgazdaság.

A vasutak dijszabásának ellenőrzése. Kétségkívül egyik legfontosabb joga az állam felügyeleti hatáskörének. E jog gyakorlását nagy mértékben befolyásolják a dijszabásoknak a felügyelő hatósághoz való felterjesztésére vonatkozó intézkedések. Nálunk ezt több elszórt rendelet szabályozta, amelyet most egy egységes szabályrendeletbe foglaltak össze. Ezt a szabály-

